

**MKT Hizmeti Verilen
Piyasalarda Doğrudan MKT
Üyelerinin Müşterilerinden
Kaynaklanan Risklerine
Yönelik Bilgilendirme Metni**

Merkezi Karşı Taraf Bölümü

Ekim-2019

Bilindiği üzere, 2018 Temmuz ayında Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası'nda (Piyasa) BISTECH sistem altyapısına geçilmiş ve Piyasa'da merkezi karşı taraf (MKT) hizmeti sunulmaya başlanmıştır. Bu kapsamda Piyasa'da işlem yapmak isteyen üyelerimizle Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası Takas ve Merkezi Karşı Taraf İşlemleri Katılımcı Sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu sözleşmede ve ilgili mevzuatta Piyasa'da gerçekleşen işlemlerde, işlemlerin üyenin kendisine veya müşterilerine ait olup olmadığına bakılmaksızın Takasbank tarafından sadece üyenin muhatap alınacağı ve Takasbank'ın üyenin müşterilerinin üyeye karşı yükümlülüklerinden ve üyenin müşterilerine karşı olan yükümlülüklerinden sorumlu tutulamayacağı açıkça belirtilmektedir.

Piyasa'da üyeler, doğrudan MKT üyesi ve genel MKT üyesi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan MKT üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkili olup, Genel MKT üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler. Genel MKT üyelerinin takası kendileri tarafından yapılacak işlemci kuruluşların pozisyon ve risklerini takibine yönelik genel esaslar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinde düzenlenmiştir.¹ Bununla birlikte, Piyasa'da doğrudan MKT üyelerinin müşterisi olarak önemli tutarlarda işlem yapan yatırımcıların temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek risklere yönelik farkındalık yaratmak amacıyla üyelerden kendilerinin risklerinin yanı sıra müşterilerinin risklerini de yönetmesi beklenmekte ve teşvik edilmektedir.

Bu kapsamda, Takasbank tarafından 30/03/2017 tarihi itibarıyla yürürlükte olan "Takasbank Merkezi Karşı Taraf Üyelerinin Bilgi, Risk Yönetimi, İç Denetim ve İç Kontrol Sistemleri Hakkında Yönerge" vasıtasıyla MKT hizmeti alması uygun görülen üyelerin Takasbank'a olan yükümlülükleriyle ilgili üstlendikleri risklerin yönetimi ve kontrolünü sağlamak üzere kuracakları bilgi sistemleri, risk yönetimi, iç denetim ve iç kontrol faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin yeterliliğine ilişkin gözetim fonksiyonu üstlenilmiş bulunmaktadır.

Bununla birlikte, BISTECH sistemine geçişle birlikte Piyasa'da Nakit Akım Teminatlandırma yöntemi kullanılmaya başlanmış, yeni sisteme geçişin üyeler açısından sorunsuz gerçekleştirilebilmesi amacıyla çeşitli kılavuz ve bilgilendirme dokümanları hazırlanmıştır. Ayrıca Nakit Akım Teminatlandırma yöntemine yönelik üyelerce yazılım altyapısının

¹ Genel MKT üyeliği

MADDE 10 – (1) Genel MKT üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidir.

(2) Bir işlemci kuruluşun takas işlemlerini gerçekleştiren genel MKT üyesi, ilgili işlemci kuruluşun kendisi üzerinden gerçekleştirdiği işlemlere ilişkin yükümlülüklerini Takasbank'a karşı kayıtsız şartsız yerine getirmeyi imzalayacağı sözleşme ve/veya taahhütname ile taahhüt eder. Takası gerçekleştiren genel MKT üyesi ile takas işlemlerini gerçekleştirdiği ilgili işlemci kuruluş; söz konusu işlemci kuruluşun kendisine ve müşterilerine ait ilgili genel MKT üyesi üzerinden gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle Takasbank'a karşı oluşan yükümlülüklerden müşterek borçlu ve müteselsil kefil olarak sorumludurlar.

(3) Bir genel MKT üyesi; takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşların, 16 ncı maddedeki yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini takip etmekle, yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde gerekli tüm tedbirleri almakla ve tedbirlere rağmen yükümlülüklerin hala yerine getirilmediğinin tespiti halinde ise aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan hükümlere uygun hareket etmekle görevlidir.

(4) Genel MKT üyesinin bu maddenin üçüncü fıkrasında ifade edilen sorumluluğu, ilgili işlemci kuruluşun MKT hizmetinin verildiği piyasa veya sermaye piyasası araçlarında gerçekleştirdiği işlemlerden dolayı Takasbank'a karşı olan tüm hak, yükümlülük ve hesaplarının başka bir genel MKT üyesine devri veya tasfiyesi şartıyla kaldırılır.

kurularak kendi sistemlerinde replike edilebilmesini teminen ilgili yazılım dokümanı üyelerimizle paylaşılmıştır.

Buna ek olarak, kendi bünyelerinde yazılım altyapısını kurma imkânı olmayan üyeler için yeni sistem ile beraber karşı karşıya kalacakları teminat gereksinimlerini öngörmelerini sağlamak amacıyla alternatif çözüm yolları değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucu, BISTECH sisteminde yer alan ve netleşme etkilerinden ari, birim teminat tutarını ifade eden "unit margin"lerin, portföy bazlı hesaplarda kullanımının Nakit Akım Teminatlandırma modeli çıktıları ile yaklaşık da olsa uyumlu sonuçlar ürettiği görülmüştür.

Bu doğrultuda üyelere, BISTECH teminat gereksinimi öngörülerinde kolaylık sağlamasını teminen kıymet bazında birim teminat (unit margin) değerlerinin paylaşılması ve değerlerin zaman bağımlı olmaları nedeniyle belirli periyotlarda güncellenmesi kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda Piyasa'da işlem gören kıymetlere ilişkin birim teminat tablosu Takasbank internet sitesinde haftada bir kez güncellenerek yayınlanmaktadır.

Üyelerin kendilerinin ve müşterilerinin risklerini yönetmesine yönelik yukarıda bahsedilen dokümanların tamamına hâlihazırda Takasbank internet sitesinden erişilebilmektedir. Dokümanlara erişim linkleri aşağıda yer almaktadır.

<https://www.takasbank.com.tr/documents/Announcement/1368.pdf>

<https://www.takasbank.com.tr/documents/Announcement/1388.pdf>

<https://www.takasbank.com.tr/documents/Announcement/1407.pdf>

https://www.takasbank.com.tr/documents/CategoryDocument/MKT%20%C3%9Cyelerinin%20Bilgi,%20Risk%20Y%C3%B6netimi,%20%C4%B0%C3%A7%20Denetim%20ve%20%C4%B0%C3%A7%20Kontrol%20Sistemleri%20Hakk%C4%B1nda%20Y%C3%B6nerge_2017-12-08-09-28-02.pdf